

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

9 päivänä marraskuuta 2010*

Asiassa C-296/10,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Amtsgericht Stuttgart (Saksa) on esittänyt 31.5.2010 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 16.6.2010, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Bianca Purrucker

vastaan

Guillermo Vallés Pérez,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J.N. Cunha Rodrigues sekä tuomarit A. Arabadjiev, A. Rosas (esittelevä tuomari), U. Löhmus ja A. Ó Caoimh,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

julkisasiamies: N. Jääskinen,
kirjaaja: hallintovirkkamies B. Fülöp,

ottaen huomioon unionin tuomioistuimen presidentin 15.7.2010 antaman määräyksen asian käsittelemisestä nopeutetussa menettelyssä Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 23 a artiklan ja unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 104 a artiklan ensimmäisen kohdan mukaisesti,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 27.9.2010 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Bianca Purrucker, edustajanaan Rechtsanwältin B. Steinacker,
- Saksan hallitus, asiamiehinään T. Henze ja J. Kemper,
- Tšekin hallitus, asiamiehenään M. Smolek,
- Espanjan hallitus, asiamiehenään J. M. Rodríguez Cárcamo,
- Ranskan hallitus, asiamiehinään G. de Bergues ja B. Beaupère-Manokha,

- Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehenään F. Penlington,

- Euroopan komissio, asiamiehinään A.-M. Rouchaud-Joët ja S. Grünheid,

kuultuaan julkisasiamiestä,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevissa asioissa ja asetuksen (EY) N:o 1347/2000 kumoamisesta 27.11.2003 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2201/2003 (EUVL L 338, s. 1) tulkintaa.

- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Bianca Purrucker ja Guillermo Vallés Pérez ja joka koskee oikeutta heidän poikansa Merlinin huoltoon.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

3 Asetusta N:o 2201/2003 edelsi tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja yhteisten lasten huoltoa koskevissa asioissa 29.5.2000 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 1347/2000 (EYVL L 160, s. 19). Asetus N:o 1347/2000 kumottiin asetuksella N:o 2201/2003, jonka soveltamisala on laajempi.

4 Asetuksen N:o 2201/2003 johdanto-osan 12, 16 ja 21 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”12) Tässä asetuksessa vahvistetut toimivaltasäännökset vanhempainvastuuta koskevissa asioissa on muotoiltu lapsen edun perusteella ja ottaen erityisesti huomioon läheisyyden periaate. Niinpä toimivallan pitäisi ensisijaisesti olla tuomioistuimilla siinä jäsenvaltiossa, jossa lapsen asuinpaikka on, paitsi tietyissä olosuhteissa lapsen asuinpaikan muuttuessa tai lapsen huoltajien sovittua toisin.

--

16) Tämä asetus ei saisi estää jäsenvaltion tuomioistuimia kiireellisissä tapauksissa toteuttamasta siinä valtiossa olevia henkilöitä tai olevaa omaisuutta koskevia väliaikaisia toimenpiteitä tai turvaamistoimenpiteitä.

--

- 21) Jäsenvaltioiden tuomioistuinten antamien tuomioiden tunnustamisen ja täytäntöönpanon olisi perustuttava keskinäisen luottamuksen periaatteen, ja tunnustamatta jättämisen perusteet olisi rajoitettava ainoastaan välttämättömmiin.”

5 Asetuksen N:o 2201/2003 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

- 1) ’tuomioistuimella’ jäsenvaltioiden kaikkia viranomaisia, jotka ovat toimivaltaisia tämän asetuksen 1 artiklan mukaiseen soveltamisalaan kuuluvissa asioissa;

--

- 4) ’tuomiolla’ jäsenvaltion tuomioistuimen julistamaa -- vanhempainvastuuta koskevaa ratkaisua, riippumatta siitä, kutsutaanko sitä tuomioksi, päätökseksi, täytäntöönpanomääräykseksi vai joksikin muuksi;

--

- 7) 'vanhempainvastuulla' oikeuksia ja velvollisuuksia, jotka liittyvät lapsen henkilöön tai omaisuuteen ja jotka jollakin luonnollisella henkilöllä tai oikeushenkilöllä on tuomioistuimen tuomion tai lain taikka voimassa olevan sopimuksen perusteella. Ilmaisuu käsittää erityisesti oikeuden lapsen huoltoon ja tapaamisoikeuden;

--

- 9) 'oikeus lapsen huoltoon' lapsesta huolehtimiseen liittyviä oikeuksia ja velvollisuuksia, varsinkin oikeutta päättää lapsen asuinpaikasta;

--”

- 6 Asetuksen 8 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltion tuomioistuimet ovat toimivaltaisia vanhempainvastuuta koskevis-
sa asioissa, jos lapsen asuinpaikka on asian vireillepanoajankohtana kyseisessä
jäsenvaltiossa.”

- 7 Asetuksen N:o 2201/2003 16 artiklassa, jonka otsikko on ”Asian paneminen vireille tuomioistuimessa”, säädetään seuraavaa:

”1. Asian katsotaan tulleen vireille tuomioistuimessa:

- a) ajankohtana, jona haastehakemus tai vastaava asiakirja jätetään tuomioistuimeen edellyttäen, että hakija ei ole sen jälkeen jättänyt ryhtymättä häneltä edellytettyihin toimiin haasteen antamiseksi tiedoksi vastaajalle;

tai

- b) jos asiakirja on annettava tiedoksi ennen sen jättämistä tuomioistuimeen, ajankohtana, jona tiedoksiannosta vastaava viranomainen ottaa sen vastaan, edellyttäen, että hakija ei ole sen jälkeen jättänyt ryhtymättä häneltä edellytettyihin toimiin asiakirjan jättämiseksi tuomioistuimeen.”

- 8 Asetuksen 17 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Jos jäsenvaltion tuomioistuimessa nostettu kanne koskee asiaa, jossa se ei tämän asetuksen mukaan ole toimivaltainen mutta jonka toisen jäsenvaltion tuomioistuin on tämän asetuksen mukaan toimivaltainen tutkimaan, tuomioistuimen on omasta aloitteestaan jätettävä asia käsittelemättä.”

9 Asetuksen 19 artiklan 2 ja 3 kohdassa säädetään seuraavaa:

”2. Jos eri jäsenvaltioiden tuomioistuimissa pannaan vireille vanhempainvastuuseen liittyviä kanteita, jotka koskevat samaa lasta ja samaa asiaa, tuomioistuimen, jossa kanne on nostettu myöhemmin, on omasta aloitteestaan lykättävä asian käsittelyä, kunnes on ratkaistu, onko tuomioistuin, jossa kanne on ensin nostettu, toimivaltainen.

3. Kun on ratkaistu, että se tuomioistuin, jossa kanne on ensin nostettu, on toimivaltainen, tuomioistuimen, jossa kanne on myöhemmin nostettu, on jätettävä asia tutkimatta.

Tällöin asian myöhemmin vireille pannut kantaja voi siirtää asian siihen tuomioistuimeen, jossa kanne on ensiksi pantu vireille.”

10 Asetuksen 20 artiklassa, jonka otsikko on ”Väliaikaiset toimenpiteet ja turvaamistoimet”, säädetään seuraavaa:

”1. Tämän asetuksen säännökset eivät estä jäsenvaltion tuomioistuimia toteuttamasta kiireellisissä tapauksissa jäsenvaltion laissa säädettyjä väliaikaisia toimenpiteitä ja turvaamistoimia, jotka koskevat valtiossa oleskelevia henkilöitä tai siellä olevaa omaisuutta, myös silloin, kun toisen jäsenvaltion tuomioistuin on tämän asetuksen mukaan toimivaltainen tutkimaan pääasian.

2. Edellä olevan 1 kohdan täytäntöön panemiseksi toteutettujen toimenpiteiden soveltaminen on keskeytettävä, kun jäsenvaltion tuomioistuin, joka on tämän asetuksen nojalla toimivaltainen tutkimaan pääasian, on toteuttanut soveltuviksi katsomansa toimenpiteet.”

- 11 Asetuksen N:o 2201/2003 21 artikla ja sitä seuraavat artiklat koskevat tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa. Asetuksen 21 artiklan 1 kohdassa säädetään erityisesti, että jäsenvaltiossa annettu tuomio on tunnustettava muissa jäsenvaltioissa vaatimatta minkään erityisen menettelyn noudattamista.

- 12 Asetuksen N:o 2201/2003 24 artiklassa säädetään, ettei tuomion antaneen jäsenvaltion tuomioistuimen toimivaltaa saa tutkia.

Pääasian tosiseikat ja vireillä olevat menettelyt

- 13 Ennakkoratkaisupyynnöstä, asiassa C-256/09, Purrucker, 15.7.2010 annetussa tuomiossa (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) esitetyistä tosiseikoista sekä ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen unionin tuomioistuimelle toimittamasta asiakirja-aineistosta käy ilmi, että Saksan kansalainen Bianca Purrucker muutti vuoden 2005 keskivaiheilla asumaan Espanjaan Saksassa syntyneen Espanjan kansalaisen Guillermo Vallés Pérezin kanssa. Heille syntyi 31.5.2006 keskosina kaksoset, poika Merlín ja tyttö Samira. Vallés Pérez tunnusti lasten isyyden. Koska vanhemmat asuivat yhdessä, heillä oli Espanjan lainsäädännön mukaan yhteishuoltajuus. Lapset ovat sekä Saksan että Espanjan kansalaisia.

- 14 Purruckerin ja Vallés Pérezin välit huononivat, ja Purrucker halusi palata Saksaan lastensa kanssa, kun taas Vallés Pérez oli aluksi tätä vastaan. Asianosaiset tekivät 30.1.2007 notaarin vahvistaman sopimuksen, jonka täytäntöönpanokelpoisuus edellytti tuomioistuimen hyväksyntää ja jonka mukaan Purruckerin oli määrä muuttaa Saksaan lasten kanssa.

- 15 Ilmenneiden komplikaatioiden ja välttämättömän kirurgisen toimenpiteen vuoksi Samira ei päässyt sairaalasta suunniteltuna lähtöpäivänä. Purruker lähti näin ollen Saksaan poikansa Merlínin kanssa 2.2.2007. Pääasian asianosaiset ovat eri mieltä siitä, tukiko vastaaja tämän erityistilanteen vuoksi edelleen Purrukerin lähtöä Saksaan Merlín-pojan kanssa.
- 16 Perheenjäsenen asuinpaikka on pysynyt muuttumattomana Purrukerin 2.2.2007 tapahtuneesta lähdöstä saakka.
- 17 Pääasian asianosaisten kesken on vireillä kolme menettelyä:
- ensimmäinen on Vallés Pérezin Espanjassa Juzgado de Primera Instancia n° 4 de San Lorenzo de El Escorialissa vireille panema menettely, jonka tarkoituksena on väliaikaisten toimenpiteiden määrääminen; vaikuttaa siltä, että tätä menettelyä voitaisiin tietyin edellytyksin pitää pääasian oikeudenkäyntinä, jonka tarkoituksena on saada oikeus lasten eli Merlínin ja Samiran huoltajuuteen
  - toinen on Vallés Pérezin Saksassa vireille panema menettely, jonka tarkoituksena on Juzgado de Primera Instancia n° 4 de San Lorenzo de El Escorialin väliaikaisten toimenpiteiden määräämistä koskevan päätöksen täytäntöönpanokelpoisuuden toteaminen ja josta annettiin tuomio edellä mainitussa asiassa Purruker
  - kolmas on Purrukerin Saksassa vireille panema menettely, jonka tarkoituksena on saada oikeus samojen lasten huoltajuuteen; kyse on menettelystä, jonka perusteella ennakkoratkaisupyntö esitettiin.

Espanjassa vireille pantu menettely lasten huoltoa koskevien väliaikaisten toimenpiteiden määräämiseksi ja mahdollisesti pääasiaratkaisun saamiseksi

- 18 Vallés Pérez katsoi, ettei notaarin vahvistama 30.1.2007 tehty sopimus enää sitonut häntä, ja pani kesäkuussa 2007 Juzgado de Primera Instancia n° 4 de San Lorenzo de El Escorialissa vireille menettelyn väliaikaisten toimenpiteiden määräämiseksi ja erityisesti saadakseen oikeuden lastensa Samiran ja Merlínin huoltajuuteen.
- 19 Istunto pidettiin 26.9.2007. Purrucker esitti kirjalliset huomautuksensa, ja häntä edusti hänen asianajajansa.
- 20 Juzgado de Primera Instancia n° 4 de San Lorenzo de El Escorial totesi 8.11.2007 antamassaan ratkaisussa olevansa toimivaltainen ja määräsi kiireellisistä väliaikaisista toimenpiteistä erityisesti lasten huoltoa koskevan oikeuden osalta. Ratkaisua oikaistiin 28.11.2007.
- 21 Asiakirja-aineistosta ilmenee, että Espanjan lainsäädännön mukaan silloin, kun väliaikaisia toimenpiteitä on vaadittu ja niistä on määrätty ennen kanteen nostamista pääasiassa, toimenpiteiden vaikutukset pysyvät voimassa vain, jos pääasian oikeudenkäyntiä koskeva kanne nostetaan 30 päivän kuluessa väliaikaisten toimenpiteiden määräämisestä.

- 22 Tammikuun 2008 aikoihin tarkemmin määrittämättömänä ajankohtana, joka ei ilmene myöskään ennakkoratkaisupyynnön esittämän tuomioistuimen toimittamista asiakirjoista, Vallés Pérez pani Juzgado de Primera Instancia n° 4 de San Lorenzo de El Escorialissa ilmeisesti vireille pääasian. Purruker väittää, että pääasia on pantu vireille myöhässä.
- 23 Juzgado de Primera Instancia n 4 de San Lorenzo de El Escorial otti 28.10.2008 kantaa kysymykseen siitä, mikä on asetuksen N:o 2201/2003 19 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu ”tuomioistuin, jossa kanne on ensin nostettu”. Se toteaa jo ratkaisseensa kysymyksen omasta toimivallastaan 8.11.2007 tekemässään ratkaisussa ja palauttaa mieleen siinä mainitut tosiseikkoihin perustuvat eri liittymäkohdat. Se toteaa, että se otti 28.6.2007 tutkittavaksi hakemuksen lasten huoltoa koskevien väliaikaisten toimenpiteiden määrittämisestä. Koska äiti saattoi asian saksalaisen tuomioistuimen käsiteltäväksi vasta syyskuussa 2007, Juzgado de Primera Instancia n° 4 de San Lorenzo de El Escorial katsoo olevansa ”tuomioistuin, jossa kanne on ensin nostettu”, ja katsoo olevansa asetuksen N:o 2201/2003 16 artiklan mukaisesti toimivaltainen tutkimaan asian.
- 24 Audiencia Provincial de Madrid (Espanja), johon Purruker teki valituksen, pysytti 28.10.2008 annetun ratkaisun 21.1.2010 tekemässään ratkaisussa. Muutoksenhaku-tuomioistuimen mukaan asetuksen N:o 2201/2003 16 artiklaa sovellettaessa ensimmäinen vaatimus on Juzgado de Primera Instancia n° 4 de San Lorenzo de El Escorialissa Espanjan lainsäädännön mukaisesti vireille pantu väliaikaisten toimenpiteiden määrittämisestä koskeva hakemus, joka esitettiin ennen asian saattamista vireille saksalaisessa tuomioistuimessa. Jos sen sijaan asetuksen N:o 2201/2003 20 artiklaa, johon Purruker vetoaa, sovelletaan käsiteltävässä asiassa, se koskee – siksi, ettei siinä vahvisteta mitään toimivaltasääntöä – ainoastaan turvaamistoimenpiteiden toteuttamista kiireellisissä tapauksissa, kun taas toimivalta, josta on kyse käsiteltävässä asiassa, määritetään asetuksen 19 artiklan sääntöjen mukaisesti. Tällainen ratkaisu on lisäksi tuomioistuimen toimivallasta annetun lain (Ley Orgánica del Poder Judicial) 22 §:n 3 momentin mukainen.

Saksassa vireille pantu menettely Juzgado de Primera Instancia n° 4 de San Lorenzo de El Escorialin 8.11.2007 tekemän ratkaisun täytäntöönpanokelpoisuuden toteamiseksi

- 25 Tämä menettely johti edellä mainittuun asiassa Purrucker annettuun tuomioon. Valés Pérez vaati ensiksi muun muassa Merlínin palauttamista ja teki vain varmuuden vuoksi hakemuksen, jossa vaadittiin toteamaan Juzgado de Primera Instancia n° 4 de San Lorenzo de El Escorialin 8.11.2007 tekemä päätös täytäntöönpanokelpoiseksi. Myöhemmin hän vaati ensisijaisesti kyseisen päätöksen toteamista täytäntöönpanokelpoiseksi. Näin ollen Amtsgericht Stuttgart ja Oberlandesgericht Stuttgart (Saksa) ovat – edellinen 3.7.2008 ja jälkimmäinen 22.9.2008 muutoksenhaun perusteella tekemällään päätöksellä – todenneet espanjalaisen tuomioistuimen ratkaisun täytäntöönpanokelpoiseksi.
- 26 Purrucker teki valituksen Bundesgerichtshofiin (Saksa), joka esitti unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymyksen. Unionin tuomioistuin vastasi edellä mainitussa asiassa Purrucker antamassaan tuomiossa, ettei asetuksen N:o 2201/2003 21 artiklan ja sitä seuraavien artiklojen säännöksiä sovelleta väliaikaisiin toimenpiteisiin, jotka koskevat oikeutta lapsen huoltoon ja kuuluvat kyseisen asetuksen 20 artiklan soveltamisalaan.
- 27 Unionin tuomioistuin totesi edellä mainitun asiassa Purrucker antamansa tuomion 76 kohdassa muun muassa, että silloin, kun väliaikaisia toimenpiteitä määränneen tuomioistuimen asetuksen N:o 2201/2003 mukainen toimivalta tutkia pääasia ei käy täysin selvästi ilmi tuomioistuimen ratkaisuun liittyvistä seikoista tai kun päätöksen perustelut eivät ole täysin yksiselitteiset siltä osin kuin ne koskevat tuomioistuimen toimivaltaa tutkia pääasia edellä mainitun asetuksen 8–14 artiklassa tarkoitettujen toimivaltaperusteiden mukaisesti, voidaan päätellä, ettei päätöstä ole tehty asetuksessa säädettyjen toimivaltasääntöjen mukaisesti.

Saksassa vireille pantu menettely huolto-oikeuden saamiseksi

- 28 Purrucker oli 20.9.2007 vaatinut Amtsgericht Albstadtissa (Saksa) vireille saattamasaan pääasiaa koskevassa menettelyssä, että hänelle yksin annetaan oikeus lasten eli Merlinin ja Samiran huoltajuuteen. Tämä vaatimus annettiin tiedoksi pääasian vastaajalle vasta 22.2.2008 vastaanottotodistuksella varustetulla kirjatulla kirjeellä. Hän oli kuitenkin jo aiemmin tietoinen tästä vaatimuksesta samoin kuin Juzgado de Primera Instancia n° 4 de San Lorenzo de El Escorial.
- 29 Erityisesti Amtsgericht Albstadtin 25.9.2007 ja 9.1.2008 tekemistä ratkaisuista käy ilmi, että sen käsityksen mukaan Purruckerin vaatimuksella ei ollut mitään menestymisen mahdollisuuksia. Koska vanhemmat eivät olleet avioliitossa keskenään ja koska vaikutti siltä, ettei ollut olemassa toteamusta yhteishuoltajuudesta – notaarin 30.1.2007 vahvistamaa sopimusta ei voitu pitää tällaisena toteamuksena –, Purruckerilla yksin oli oikeus lasten huoltoon, joten päätös huoltoa koskevan oikeuden myöntämisestä ei ollut tarpeen. Amtsgericht Albstadt mainitsi lisäksi Espanjassa vireillä olevan menettelyn.
- 30 Amtsgericht Albstadt jätti 19.3.2008 tekemällään ratkaisulla toimivallan puuttumisen vuoksi tutkimatta Purruckerin vaatimuksen siltä osin kuin se koski Samiraa. Oberlandesgericht Stuttgart pysytti tämän ratkaisun 5.5.2008. Tämä totesi ratkaisussaan, että kyseisen lapsen asuinpaikka oli hänen syntymästään asti ollut Espanjassa. Mainitun tuomioistuimen mukaan asetuksen N:o 2201/2003 9 artikla ei ollut sovellettavissa nyt käsiteltävän asian tosiseikkoihin eivätkä saman asetuksen 15 artiklan mukaiset edellytykset täyttyneet.
- 31 Amtsgericht Albstadt lykkäsi 19.3.2008 tekemällään päätöksellä Merlinin huoltajuutta koskevaa menettelyä kansainvälisestä lapsikaappauksesta 25.10.1980 tehdyn

yksityisoikeuden alaa koskevan yleissopimuksen (jäljempänä vuoden 1980 Haagin yleissopimus) 16 artiklan nojalla. Tätä menettelyä jatkettiin 28.5.2008 Purruckerin vaatimuksesta, koska Vallés Pérez ei ollut tähän mennessä esittänyt lapsen palauttamista koskevaa hakemusta vuoden 1980 Haagin yleissopimuksen nojalla. Tällaista hakemusta ei ole esitetty myöhemminkään.

- 32 Huoltajuutta koskeva menettely siirrettiin Amtsgericht Stuttgartiin Vallés Pérezin esittämän Juzgado de Primera Instancia nº 4 de San Lorenzo de El Escorialin 8.11.2007 tekemän ratkaisun täytäntöönpanoa koskevan hakemuksen vuoksi tiettyjen kansainvälisen perheoikeuden alaan kuuluvien asiakirjojen täytäntöönpanoa ja soveltamista koskevan lain (Gesetz zur Aus- und Durchführung bestimmter Rechtsinstrumente auf dem Gebiet des internationalen Familienrechts) 13 §:n mukaisesti.
- 33 Purrucker saattoi 16.7.2008 asetuksen N:o 2201/2003 20 artiklan perusteella Amtsgericht Stuttgartin käsiteltäväksi väliaikaisten toimenpiteiden määrittämiseksi hakemuksen, jossa hän vaati, että hänen poikansa Merlínin huolto uskottaisiin yksin hänelle, tai toissijaisesti, että hänelle annettaisiin yksinomainen oikeus päättää kyseisen lapsen asuinpaikasta. Tämän hakemuksen taustalla olivat erityisesti ennaltaehkäisevissä terveystarkastuksissa ilmenneet ongelmat. Pyydetty toimenpide evättiin 28.7.2008 tehdyssä päätöksessä siksi, ettei kysymyksessä ollut asetuksen N:o 2201/2003 20 artiklassa tarkoitettu kiireellisyys. Amtsgericht Stuttgart totesi muun muassa, että lapsi kuului isänsä sairausvakuutuksen piiriin Espanjassa ja että tarvittaessa oli mahdollista määrätä sairausvakuutuskortin luovuttamisesta äidille.
- 34 Ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen unionin tuomioistuimelle toimittamista asiakirjoista ilmenee, että Amtsgericht Stuttgart pyrki elokuussa, syyskuussa ja lokakuussa 2008 käsiteltävänäään olevan pääasian yhteydessä useaan otteeseen ja erilaisin keinoin – muun muassa ottamalla yhteyttä espanjalaiseen yhteystuomariin Euroopan oikeudellisen verkoston (EOV) kautta – saamaan yhteyden

Juzgado de Primera Instancia n° 4 de San Lorenzo de El Escorialiin saadakseen selville, oliko myös siellä vireillä pääasian oikeudenkäynti. Sen yritykset jäivät kuitenkin tuloksettomiksi.

- 35 Amtsgericht Stuttgart teki 28.10.2008 päätöksen, jossa se selosti yhteydenottoyrityksiään espanjalaiseen yhteystuomariin ja totesi, ettei Juzgado de Primera Instancia n° 4 de San Lorenzo de El Escorial ollut antanut vastausta. Se pyytää asianosaisia toimitamaan seuraavat tiedot ja näyttämään ne toteen: ensiksi ajankohta, jolloin isä haki väli aikaisten toimenpiteiden määräämistä Espanjassa, toiseksi Juzgado de Primera Instancia n° 4 de San Lorenzo de El Escorialin 8.11.2007 tekemän ratkaisun tiedoksianto ja kolmanneksi se, että isä saattoi pääasian vireille Espanjassa, sekä ajankohta, jolloin tämä annettiin tiedoksi äidille.
- 36 Juzgado de Primera Instancia n° 4 de San Lorenzo de El Escorial teki niin ikään 28.10.2008 ratkaisun, jonka sisältöä selvitetään tämän tuomion 23 kohdassa ja jossa se viittaa Amtsgericht Stuttgartin sille osoittamaan kirjeseen.
- 37 Kehotettuaan asianosaisia uudelleen esittämään kantansa Amtsgericht Stuttgart teki 8.12.2008 päätöksen. Se mainitsee siinä Juzgado de Primera Instancia n° 4 de San Lorenzo de El Escorialin 28.10.2008 antaman ratkaisun ja sen, että Purruker aikoi valittaa ratkaisusta. Sen mukaan se ei itse voi ratkaista kysymystä siitä, mikä on ”tuomioistuimessa, jossa kante on ensin nostettu”, koska tämä heikentäisi oikeusvarmuutta siksi, että kaksi eri jäsenvaltioiden tuomioistuinta voisi antaa ristiriitaiset ratkaisut. Kysymys on sen tuomioistuimen ratkaistava, joka on ensin todennut olevansa toimivaltainen. Näin ollen Amtsgericht Stuttgart päätti lykätä asian käsittelyä asetuksen N:o 2201/2003 19 artiklan 2 kohdan mukaisesti siihen asti, kunnes Juzgado de Primera Instancia n° 4 de San Lorenzo de El Escorialin 28.10.2008 tekemä ratkaisu tulisi lainvoimaiseksi.

- 38 Purrucker valitti Amtsgericht Stuttgartin 8.12.2008 tekemästä päätöksestä. Oberlandesgericht Stuttgart kumosi päätöksen 14.5.2009 ja palautti asian Amtsgericht Stuttgartiin uuden päätöksen tekemistä varten. Oberlandesgericht Stuttgart katsoi, että tuomioistuin oli itse velvollinen tutkimaan toimivaltansa ja että asetuksen N:o 2201/2003 19 artiklan mukaan mikään niistä tuomioistuimista, joissa asia oli pantu vireille, ei ollut yksinomaan toimivaltainen antamaan sitovaa ratkaisua siitä, missä tuomioistuimessa asia oli ensin saatettu vireille. Oberlandesgericht Stuttgart totesi, että Vallés Pérezin Espanjassa kesäkuussa 2007 vireille panema huoltajusoikeushakemus oli osa menettelyä, jonka tarkoituksena oli väliaikaisten toimenpiteiden määrääminen, kun taas Purruckerin Saksassa 20.9.2007 vireille panema huoltajusoikeushakemus oli pääasiallisesti koskeva menettely. Tällaisessa menettelyssä ja väliaikaisten toimenpiteiden määräämistä koskevassa menettelyssä kohteena katsottiin olevan eri riita-asiat tai eri vaatimukset. Tarvittaessa on myönnettävä, että kaksi tuomioistuinta voi katsoa olevansa yhtä aikaa toimivaltainen.
- 39 Amtsgericht Stuttgart vaati uudelleen 8.6.2009 antamallaan määräyksellä asianosaisia ilmoittamaan, mihin vaiheeseen Espanjassa vireille saatettu menettely oli edennyt, ja kehotti heitä ilmoittamaan kantansa siihen, että unionin tuomioistuimelle esitettäisiin sen työjärjestyksen 104 b artiklan mukaisesti ennakkoratkaisukysymys, joka koskee sen tuomioistuimen määrittelemistä, jossa asia on ensin saatettu vireille.
- 40 Amtsgericht Stuttgart ehdotti 19.10.2009 asianosaisille sopimuksen tekemistä siten, että he voisivat yhdessä joko vahvistaa, että Merlínin asuinpaikka on Purruckerin luona ja Samiran asuinpaikka Vallés Pérezin luona ja että yhteishuoltajuus säilyy, tai vaihtoehtoisesti yhdessä hakea Merlínin huoltajuuden myöntämistä Purruckerille ja Samiran huoltajuuden myöntämistä Vallés Pérezille. Ehdotusta ei kuitenkaan hyväksytty.

- 41 Amtsgericht Stuttgartissa pidettiin 13.1.2010 istunto pääasian asianosaisten läsnä ollessa; Vallés Péreziä edusti hänen asianajajansa. Asianosaiset eivät päässeet yhteisymmärrykseen, eikä näkökantojen lähentymistä saavutettu.
- 42 Audiencia Provincial de Madrid teki 21.1.2010 Purruckerin valituksesta ratkaisun, joka mainitaan tämän tuomion 24 kohdassa. Ratkaisusta tiedotettiin Amtsgericht Stuttgartille Vallés Pérezin saksalaisen asianajajan lähettämällä kirjeellä.

Ennakkoratkaisupyyntö ja ennakkoratkaisukysymykset

- 43 Amtsgericht Stuttgart selostaa ennakkoratkaisupyynnössä, minkä vuoksi sen käsityksen mukaan ei ole mitään aihetta epäillä sitä, että Merlínin asuinpaikka oli Saksassa 21.9.2007 eli ajankohtana, jolloin Purrucker jätti Merlínin huoltajuutta koskevan hakemuksen.
- 44 Saman tuomioistuimen mukaan Juzgado de Primera Instancia n° 4 de San Lorenzo de El Escorial ei asetuksen N:o 2201/2003 10 artiklan perusteella ollut toimivaltainen yhtäjaksoisesti 21.9.2007 saakka siksi, että perheenjäsenten entinen yhteinen asuinpaikka oli Espanjassa, koska ei ole todennäköistä eikä ole todistettu, että Purrucker olisi vienyt Merlínin luvattomasti Espanjasta Saksaan. Notaarin 30.1.2007 vahvistaman sopimuksen lisäksi myös se, ettei ennalta ilmoitettua hakemusta palauttamisesta jätetty asetuksen N:o 2201/2003 11 artiklan, luettuna yhdessä vuoden 1980 Haagin yleissopimuksen kanssa, nojalla, tukee näkemystä siitä, ettei lasta ollut viety

luvattomasti pois asetuksen 2 artiklan 11 alakohdassa tarkoitettulla tavalla. Juzgado de Primera Instancia n° 4 de San Lorenzo de El Escorial ei myöskään perusta toimivaltansa edellä mainittuun säännökseen.

- 45 Amtsgericht Stuttgart palauttaa mieleen, että asetuksen N:o 2201/2003 16 artiklan mukaan asian katsotaan tulleen vireille tuomioistuimessa ajankohtana, jona haastehakemus jätetään tuomioistuimeen, edellyttäen, ettei hakija ole sen jälkeen jättänyt ryhtymättä häneltä edellytettyihin toimiin haasteen antamiseksi tiedoksi vastaajalle.
- 46 Amtsgericht Stuttgart täsmentää, että hakemus, joka oli päivätty 20.9.2007, jätettiin Amtsgericht Albstadtin 21.9.2007 mutta annettiin pääasian vastaajalle tiedoksi vasta 22.2.2008 syistä, joista Purrucker ei ole vastuussa ja jotka liittyvät siihen, että kyseisen tuomioistuimen kansainvälinen toimivalta määrätä pääasian asianosaisten tyttären Samiran huoltoa koskevista toimenpiteistä oli riidanalainen.
- 47 Asetuksen N:o 2201/2003 19 artiklan 2 kohdan mukaan sen jäsenvaltion tuomioistuimen toimivallalle, jossa lasta koskeva vanhempainvastuuseen liittyvä kanne on ensin saatettu vireille, annetaan etusija sellaiseen toisen jäsenvaltion tuomioistuimeen nähden, jossa samaa lasta ja samaa asiaa koskeva kanne on nostettu myöhemmin. Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin katsoo, että oikeudenkäynnin kohde kesäkuussa 2007 espanjalaisessa tuomioistuimessa vireille pannussa väliaikaista oikeussuojaa koskevassa menettelyssä on sama kuin syyskuussa 2007 saksalaisessa tuomioistuimessa vireille pannussa pääasian oikeudenkäynnissä. Kummassakin menettelyssä nimittäin vaaditaan saman yhteisen lapsen vanhempainvastuuta koskevia tuomioistuimen toimenpiteitä. Molemmat asianosaiset vaativat kummassakin

tapauksessa lapsen huollon uskomista yksin itselleen. Kummassakin menettelyssä asianosaiset ovat samat.

- 48 Menettelyn ajallinen etusija arvioidaan asetuksen N:o 2201/2003 16 artiklan mukaisesti. Amtsgericht Stuttgart toteaa kuitenkin, ettei säännöksen sanamuodossa tehdä eroa pääasiaa koskevan menettelyn ja väliaikaista oikeussuojaa koskevan menettelyn välillä. Tilanne johtaa siihen, että asetuksen N:o 2201/2003 19 artiklan 2 kohdan soveltamisalasta on erilaisia oikeudellisia käsityksiä.
- 49 Juzgado de Primera Instancia n° 4 de San Lorenzo de El Escorialin ja Audiencia Provincial de Madridin omaksuman oikeudellisen käsityksen mukaan asia katsotaan asetuksen N:o 2201/2003 16 artiklassa ja 19 artiklan 2 kohdassa tarkoitetulla tavalla vireille pannuksi espanjalaisessa tuomioistuimessa jo silloin, kun väliaikaista oikeussuojaa haetaan. Väliaikaista oikeussuojaa koskeva menettely muodostaa yhdessä myöhemmin vireille pannun pääasiaa koskevan menettelyn kanssa prosessioikeudellisen kokonaisuuden. Väliaikaista oikeussuojaa koskevasta määräyksestä tulee suoraan lain nojalla pätemätön, jos pääasiaa koskevaa oikeudenkäyntiä ei panna vireille 30 päivän kuluessa sen tiedoksi antamisesta.
- 50 Oberlandesgericht Stuttgart sen sijaan katsoo 14.5.2009 antamassaan määräyksessä, että asetuksen N:o 2201/2003 19 artiklan 2 kohdassa ei käsitellä pääasiaa koskevan menettelyn ja väliaikaista oikeussuojaa koskevan menettelyn välistä suhdetta, koska näillä menettelyillä on eri kohde, ja näin on, vaikka lapsen huoltoa koskevan ratkaisun vaikutukset ovat samat riippumatta siitä, onko se annettu väliaikaista oikeussuojaa koskevassa menettelyssä vai pääasiassa. Sen mukaan tämä tulkinta on perusteltu myös siksi, ettei asetuksen N:o 2201/2003 21 artiklaa eikä sitä seuraavia artikloja sovelleta asetuksen 20 artiklassa tarkoitettuihin väliaikaisiin toimenpiteisiin.

51 Nämä seikat huomioon ottaen Amtsgericht Stuttgart päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

- ”1) Voidaanko [asetuksen N:o 2201/2003] 19 artiklan 2 kohtaa soveltaa, kun sen jäsenvaltion tuomioistuimessa, jossa toinen asianosainen on ensin vaatinut vanhempainvastuuta koskevaa ratkaisua, haetaan vain väliaikaisten toimenpiteiden määrittämistä ja siinä toisessa jäsenvaltiossa olevassa tuomioistuimessa, jossa toinen asianosainen on myöhemmin saattanut vireille samaa oikeudenkäynnin kohdetta koskevan vaatimuksen, haetaan ratkaisua pääasiassa?

- 2) Onko edellä mainittua säännöstä sovellettava myös silloin, kun yhdessä jäsenvaltiossa erillisessä väliaikaista oikeussuojaa koskevassa menettelyssä tehtyä päätöstä ei voida tunnustaa toisessa jäsenvaltiossa asetuksen N:o 2201/2003 21 artiklan mukaisesti?

- 3) Onko erillisen väliaikaista oikeussuojaa koskevan menettelyn vireille saattaminen jäsenvaltion tuomioistuimessa rinnastettava asetuksen N:o 2201/2003 19 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuun pääasiaa koskevan menettelyn vireille panemiseen, jos pääasiaa koskeva menettely on kyseisessä tuomioistuimessa asianomaisen valtion kansallisen prosessilainsäädännön mukaan pantava vireille tietyn ajan kuluessa ensimmäisestä menettelystä prosessioikeudellisten haittojen välttämiseksi?”

Menettely unionin tuomioistuimessa

- 52 Amtsgericht Stuttgart on pyytänyt ennakkoratkaisupyynnön käsittelemistä kiireellisessä menettelyssä unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 104 b artiklan nojalla ja ehdottanut lisäksi, että tämän ennakkoratkaisupyynnön käsittelee sama kokoonpano kuin se, joka tutki Bundesgerichtshofin esittämän ennakkoratkaisupyynnön. Amtsgericht Stuttgart täsmensi pyyntöään 1.7.2010 päivättyssä kirjeessään todeten, että se tarkoitti työjärjestyksen 104 a artiklan eikä työjärjestyksen 104 b artiklan soveltamista.
- 53 Unionin tuomioistuimen presidentti hyväksyi tämän pyynnön 15.7.2010 antamallaan määräyksellä.

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

- 54 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin haluaa ensimmäisellä kysymyksellään selvittää, voidaanko asetuksen N:o 2201/2003 19 artiklan 2 kohtaa soveltaa, kun sen jäsenvaltion tuomioistuimessa, jossa toinen asianosainen on saattanut vanhempainvastuuta koskevan asian ensin vireille, haetaan vain väliaikaisten toimenpiteiden määräämistä ja siinä toisessa jäsenvaltiossa olevassa tuomioistuimessa, jossa toinen asianosainen on myöhemmin saattanut vireille samaa oikeudenkäynnin kohdetta koskevan vaatimuksen, haetaan ratkaisua pääasiassa. Toinen kysymys koskee tämän säännöksen soveltamista väliaikaisia toimenpiteitä koskevaan päätökseen, jota ei voida tämän asetuksen 21 artiklassa tarkoitettuihin tavoin tunnustaa, kun taas kolmas kysymys koskee tämän säännöksen soveltamista väliaikaisten toimenpiteiden määräämistä koskevaan menettelyyn, joka mahdollisesti liittyy pääasiaa koskevaan menettelyyn.

55 Näitä kysymyksiä on syytä tarkastella yhdessä.

Osapuolten huomautukset

56 Unionin tuomioistuimessa käydyssä menettelyssä on kehitelty kahta näkemystä.

57 Yhtäältä Purruckerin, Saksan hallituksen ja Euroopan komission mielestä vireilläolo-vaikutusta ei ole silloin, kun pääasiaa koskeva menettely on samanaikainen sellaisen väliaikaisista toimenpiteistä määräämistä koskevan menettelyn kanssa, jossa on tehty päätös, vaikka tämä menettely voi muodostaa pääasiaa koskevan menettelyn kanssa prosessioikeudellisen kokonaisuuden, jos pääasiaa koskeva menettely on pantu vi-reille laissa säädettyssä määräajassa. Kutakin menettelyä on tarkasteltava itsenäisenä kokonaisuutena, ja vireilläolovaikutus lakkaa, kun tehdään ratkaisu.

58 Saksan hallitus korostaa, että muussa tapauksessa lapsen asuinpaikan muutosta ei voitaisi ottaa huomioon, vaikka asetuksessa N:o 2201/2003 tällainen muutos otetaan huomioon, ja tämä olisi vastoin asetuksen tavoitetta, jona on mahdollista, että las-ta lähin tuomioistuin voi ratkaista vanhempainvastuuta koskevan asian. Jos lisäksi lähdetään siitä, että vireilläolovaikutus on silloin, kun pääasiaa koskevan menettelyn kanssa samanaikaisesti on vireillä väliaikaisten toimenpiteiden määräämistä koske-va menettely, jossa on tehty päätös, olisi tuomioistuimen, jossa asia on myöhemmin saatettu vireille, tutkittava sen jäsenvaltion kansallista lainsäädäntöä, jossa tuomiois-tuin, jossa asia on ensin saatettu vireille, sijaitsee, saadakseen selville, merkitseekö väliaikaisten toimenpiteiden määrääminen sitä, että pääasia on edelleen vireillä vai ei. Saksan hallitus viittaa lopuksi vaaraan siitä, että asianosaiset saavat vapaasti päättää, millä tuomioistuimella on toimivalta (forum shopping), jos kiireellisyyteen vedoten

saadaan tuomioistuinin toteamaan olevansa toimivaltainen ja määräämään kiireellisistä väliaikaisista toimenpiteistä ja pääasia on vireillä tässä tuomioistuimessa.

- 59 Toisaalta Tšekin, Espanjan ja Ranskan hallitukset väittävät, että menettelyn luonteella – väliaikaista oikeussuojaa koskeva menettely tai pääasia – ei ole vaikutusta asetuksen N:o 2201/2003 19 artiklan soveltamiseen. Ranskan hallitus viittaa julkisasiamies Sharpstonin edellä mainittuun asiassa Purruker annettuun tuomioon johtaneessa asiassa esittämän ratkaisuehdotuksen 130 kohtaan ja korostaa, ettei koko asetuksessa tehdä eroa lopullisten tai toistaiseksi voimassa olevien ratkaisujen yhtäältä ja väliaikaisten päätösten välillä toisaalta, olipa kyse sitten asetuksen I ja II luvusta tai sen tuomioiden tunnustamista koskevasta III luvusta. Merkityksellinen kriteeri on siis se, että molemmat vireillä olevat menettelyt koskevat samaa asiaa, kuten on tilanteessa, jossa vanhemmat vaativat saman lapsen huoltajuutta, koskipa menettely sitten väliaikaista toimenpidettä tai lopullista ratkaisua.
- 60 Kaikkien unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 23 artiklassa tarkoitettujen muiden osapuolten, jotka ovat esittäneet huomautuksensa, mukaan vireilläolovaikutusta ei ole silloin, kun yksi menettelyistä koskee asetuksen N:o 2201/2003 20 artiklassa tarkoitettujen väliaikaisten toimenpiteiden määräämistä tai kun tuomioistuin, jossa asia on ensin saatettu vireille, on jo määrännyt tässä säännöksessä tarkoitettuja väliaikaisia toimenpiteitä.
- 61 Komissio korostaa kuitenkin, että tuomioistuimen, jossa asia on myöhemmin saatettu vireille, on vaikea ratkaista, onko väliaikaiset toimenpiteet määrännyt pääasian tutkimiseen toimivaltainen tuomioistuin vai onko kysymys asetuksen N:o 2201/2003 20 artiklassa tarkoitetuista väliaikaisista toimenpiteistä. Siksi komissio tukee Saksan hallituksen esittämää näkemystä siitä, että väliaikaisten toimenpiteiden määräämistä koskeva menettely on itsenäinen menettely, joka päättyy, kun tehdään päätös, jossa määrätään tällaisista toimenpiteistä. Komissio myöntää kuitenkin, että tästä periaatteesta on syytä poiketa, jos kansallisessa lainsäädännössä edellytetään, että hakijan on

aloitettava väliaikaisten toimenpiteiden määräämistä koskeva menettely ennen kuin hän voi aloittaa pääasiaa koskevan menettelyn.

- 62 Suurin osa huomautuksensa esittäneistä osapuolista on todennut, että vaikka asetuksen N:o 2201/2003 19 artiklaan sisältyvä vireilläolovaikutusta koskeva sääntö olisi sama kuin tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla 27.9.1968 tehdyn yleissopimuksen (EYVL 1972, L 299, s. 32), sellaisena kuin se on muutettuna Tanskan kuningaskunnan, Irlannin sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittymisestä kyseiseen yleissopimukseen 9.10.1978 tehdyllä yleissopimuksella (EYVL L 304, s. 1 ja – muutettuna – s. 77), Helleenien tasavallan liittymisestä kyseiseen yleissopimukseen 25.10.1982 tehdyllä yleissopimuksella (EYVL L 388, s. 1), Espanjan kuningaskunnan ja Portugalin tasavallan liittymisestä kyseiseen yleissopimukseen 26.5.1989 tehdyllä yleissopimuksella (EYVL L 285, s. 1) sekä Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisestä kyseiseen yleissopimukseen 29.11.1996 tehdyllä yleissopimuksella (EYVL 1997, C 15, s. 1; jäljempänä Brysselin yleissopimus), 21 artiklaan ja tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 44/2001 (EYVL 2001, L 12 s. 1) 27 artiklaan sisältyvä sääntö, näiden eri asiakirjojen tavoitteet ja muut säännökset ja määräykset ovat liian erilaisia, jotta asetuksen N:o 2201/2003 kontekstissa voitaisiin soveltaa Brysselin yleissopimuksen tai asetuksen N:o 44/2001 puitteissa mahdollisesti tehtyjä ratkaisuja.
- 63 Saksan hallitus korostaa erityisesti sitä, että asetuksen N:o 44/2001 soveltamisalaan kuuluvilla siviilioikeuden aloilla väliaikaisella toimenpiteellä on ainoastaan rajoitettu lainvoima, kun taas pääasiaratkaisu saa täyden lainvoiman. Tilanne ei ole tällainen, kun kysymys on vanhempainvastuun alalla määrätystä väliaikaisesta toimenpiteestä, jolla on vain lainvoima mutta ei oikeusvoimaa, joten sen osalta voidaan myöhemmin tehdä uusi päätös uusien olosuhteiden huomioon ottamiseksi. Kuten lisäksi komissio toteaa, ristiriitaisia ratkaisuja koskevat säännöt ovat erilaiset.

Unionin tuomioistuimen vastaus

- 64 Vireilläolovaikutusta koskevilla säännöillä pyritään hyvän oikeudenkäytön turvaamiseksi unionissa välttämään rinnakkaiset oikeudenkäynnit eri jäsenvaltioissa ja tästä mahdollisesti aiheutuvat ratkaisujen ristiriitaisuudet (ks. vastaavasti Brysselin yleissopimuksen osalta asia C-116/02, Gasser, tuomio 9.12.2003, Kok., s. I-14693, 41 kohta ja asia C-39/02, Mærsk Olie & Gas, tuomio 14.10.2004, Kok., s. I-9657, 31 kohta).
- 65 Asetuksen N:o 2201/2003 19 artiklan 2 kohdan mukaan vireilläolovaikutus on kyseessä silloin, jos eri jäsenvaltioiden tuomioistuimissa pannaan vireille vanhempainvastuuseen liittyviä kanteita, jotka koskevat samaa lasta ja samaa asiaa [säännöksen ranskankielisessä toisinnossa "le même objet et la même cause" eli sama kohde ja sama peruste; käsitteet eivät esiinny säännöksen suomenkielisessä toisinnossa]. Tältä osin ei ole tarpeen, että menettelyjen asianosaiset ovat samat.
- 66 Kun otetaan huomioon asetuksen N:o 2201/2003 tavoitteet ja se, ettei asetuksen 19 artiklan 2 kohdassa viitata sanaan vireilläolovaikutus sellaisena kuin sitä käytetään eri jäsenvaltioiden kansallisissa oikeusjärjestyksissä vaan ilmaistaan määritelmän osatekijöinä useita aineellisia edellytyksiä, on pääteltävä, että kyseisessä 19 artiklan 2 kohdassa vireilläolovaikutustilanteen määrittämiseksi käytettyjä käsitteitä on pidettävä itsenäisinä (ks. vastaavasti Brysselin yleissopimuksen osalta asia 144/86, Gubisch Maschinenfabrik, tuomio 8.12.1987, Kok., s. 4861, Kok. Ep. IX, s. 273, 11 kohta).
- 67 Saman kohteen ja saman perusteen käsitteet on määriteltävä ottamalla huomioon asetuksen N:o 2201/2003 19 artiklan 2 kohdan tavoite, joka on keskenään ristiriitaisen ratkaisujen välttäminen.

- 68 Yhteisöjen tuomioistuin on jo Brysselin yleissopimuksen yhteydessä katsonut, että oikeusriidan kohde muodostuu kanteen tarkoituksesta (ks. asia C-406/92, Tetry, tuomio 6.12.1994, Kok., s. I-5439, 41 kohta). Sen selvittämiseksi, koskevatko kaksi kantetta samaa kohdetta, on otettava huomioon molempien oikeudenkäyntien kantajien vaatimukset (asia C-111/01, Gantner Electronic, tuomio 8.5.2003, Kok., s. I-4207, 26 kohta). Yhteisöjen tuomioistuin on lisäksi tulkinnut perusteen käsitettä siten, että se sisältää tosiseikat ja oikeussäännön, johon kanteen perusteeksi on vedottu (ks. em. asia Tetry, tuomion 39 kohta).
- 69 Kaikki huomautuksensa esittäneet muut osapuolet katsovat perustellusti, että asetuksen 20 artiklassa tarkoitettujen väliaikaisten toimenpiteiden määrittämisestä koskevan hakemuksen ja pääasiaa koskevan kanteen välillä ei voi olla vireilläolovaikutusta.
- 70 Kuten unionin tuomioistuin totesi edellä mainitun asiassa Purrucker antamansa tuomion 61 kohdassa, asetuksen N:o 2201/2003 20 artiklaa ei voida pitää säännöksenä, johon voidaan perustaa toimivalta pääasiassa.
- 71 Mainitun säännöksen soveltaminen ei myöskään estä asian saattamista vireille tuomioistuimessa, jolla on toimivalta pääasiassa. Asetuksen N:o 2201/2003 20 artiklan 2 kohdassa ehkäistään täysin vaara siitä, että ristiriidassa keskenään olisivat päätös, jolla määrätään asetuksen 20 artiklassa tarkoitettuja väliaikaisia toimenpiteitä, ja pääasiassa toimivaltaisen tuomioistuimen ratkaisu, koska siinä säädetään, että asetuksen 20 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen väliaikaisten toimenpiteiden soveltaminen on keskeytettävä, kun tuomioistuin, joka on toimivaltainen tutkimaan pääasian, on toteuttanut soveltuviksi katsomansa toimenpiteet.
- 72 Asetuksen N:o 2201/2003 19 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu vireilläolovaikutus voi näin ollen olla olemassa vain silloin, kun eri tuomioistuimissa on vireillä kaksi

menettelyä tai useampia menettelyjä, jotka koskevat samaa asiaa, ja kun nämä eri menettelyt vireille saattaneet pyrkivät saamaan sellaisen ratkaisun, joka voidaan tunnus-
taa muussa jäsenvaltiossa kuin siinä, jossa sijaitsee tuomioistuin, jossa asia on saatettu vireille siksi, että se on toimivaltainen pääasiassa.

- 73 Tältä osin ei voida tehdä eroa näissä tuomioistuimissa vireille saatettujen menettelyjen luonteen mukaan, toisin sanoen sen mukaan, onko kyseessä väliaikaista oikeussuojaa koskeva menettely vai pääasiaa koskeva menettely. Asetuksen N:o 2201/2003 2 artiklan 4 alakohdassa tarkoitettua "tuomion" käsitteestä, asetuksen 16 artiklasta, joka koskee asian panemista vireille tuomioistuimessa, ja sen 19 artiklasta, joka koskee vireilläoloa, ei käy ilmi, että asetuksessa tehtäisiin tällainen ero. Samoin on asetuksen tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevien säännösten, kuten sen 21 ja 23 artiklan, osalta.
- 74 Se, mitä menettelyä käytetään, voi sitä paitsi riippua kansallisen oikeuden erityispiirteistä. Komissio on maininnut tilanteen, jossa kansallisen oikeuden mukaan on ryhdyttävä väliaikaista oikeussuojaa koskevaan menettelyyn ennen kuin on mahdollista saattaa pääasiaa koskeva menettely vireille.
- 75 Kun otetaan huomioon tämän tuomion 68 kohdassa mainittu oikeuskäytäntö ja erityisesti edellä mainitussa asiassa Gantner Electronic annettu tuomio, merkityksellistä on siis tietää, onko asian siinä tuomioistuimessa, jossa asia ensin saatettiin vireille, vireille saattaneen tarkoitus saada ratkaisu siksi, että tämä on toimivaltainen tutkimaan pääasian asetuksessa N:o 2201/2003 tarkoitettuin tavoin.
- 76 Vertaamalla tässä tuomioistuimessa asian vireille saattaneen vaatimusta siinä tuomioistuimessa esitettyyn vaatimukseen, jossa asia saatettiin myöhemmin vireille, jälkimmäinen tuomioistuin voi ratkaista, onko kyseessä vireilläolovaikutus vai ei.

- 77 Jos tuomioistuimessa, jossa asia on ensin saatettu vireille, esitetyn hakemuksen tai kanteen kohteesta ja siinä kuvatuista tosiseikoista selvästi ilmenee, ettei siihen sisälly mitään osatekijää, joka voisi olla perusteena sitä käsittelevän tuomioistuimen toimivallalle tutkia pääasia asetuksessa N:o 2201/2003 tarkoitetussa merkityksessä, tuomioistuin, jossa asia on myöhemmin saatettu vireille, voi katsoa, ettei vireilläolo-vaikutusta ole.
- 78 Jos sen sijaan kantajan tai hakijan vaatimuksista tai siinä tuomioistuimessa, jossa asia on ensin saatettu vireille, esitetystä vaatimuksesta – vaikka se koskisikin väliaikaisten toimenpiteiden määräämistä – ilmenee, että se on saatettu sellaisen tuomioistuimen käsiteltäväksi, joka ensi näkemältä voisi olla toimivaltainen käsittelemään pääasian, on tuomioistuimen, jossa asia on myöhemmin saatettu vireille, asetuksen N:o 2201/2003 19 artiklan 2 kohdan mukaisesti lykättävä asian käsittelyä, kunnes on ratkaistu, onko tuomioistuin, jossa asia on ensin saatettu vireille, toimivaltainen. Jos olosuhteet niin vaativat ja jos asetuksen 20 artiklassa vahvistetut edellytykset täyttyvät, tuomioistuin, jossa asia on myöhemmin saatettu vireille, voi määrätä tarvittavista väliaikaisista toimenpiteistä lapsen edun mukaisesti.
- 79 Se seikka, että on olemassa sellainen tuomioistuimen päätös väliaikaisten toimenpiteiden määräämisestä, jossa ei täsmennetä, onko näistä toimenpiteistä päättänyt tuomioistuin toimivaltainen tutkimaan pääasian, ei voi olla vireilläolovaikutusta koskevan oikeudenkäyntiväitteen tueksi todisteena siitä, että on olemassa pääasiaa koskeva kanteen tai hakemuksen, jos ei ole esitetty täsmennystä sen tuomioistuimen toimivallasta, jossa asia on ensin saatettu vireille, ja pääasiaa koskevaan kanteeseen tai hakemukseen sisältyvistä tosiseikoista.
- 80 Tuomioistuimen, jossa asia on myöhemmin saatettu vireille, on kuitenkin itse tutkittava, oliko tuomioistuimen, jossa asia ensin saatettiin vireille, tekemä päätös määrätä väliaikaisia toimenpiteitä pelkästään edellytys ratkaisulle, joka tehdään asiaan

paremmin perehtyneenä ja tilanteessa, jossa ratkaisun tekeminen ei enää ole kiireellistä. Tuomioistuimen, jossa asia on myöhemmin saatettu vireille, tulisi lisäksi tutkia, muodostavatko väliaikaisia toimenpiteitä koskeva vaatimus ja myöhemmin esitetty pääasiaa koskeva vaatimus prosessioikeudellisen kokonaisuuden.

- 81 Tuomioistuin, jossa asia on myöhemmin saatettu vireille, voi kansallisessa lainsäädännössään säädettyjen mahdollisuuksien mukaan silloin, kun asianosaiset ovat molemmissa menettelyissä samat, pyytää vireilläoloa koskevan oikeudenkäyntiväitteen esittäneeltä asianosaiselta selvitystä väitetyn menettelyn olemassaolosta ja hakemuksen tai kanteen sisällöstä. Lisäksi ottaen huomioon sen, että asetus N:o 2201/2003 perustuu tuomioistuinten yhteistyöhön ja keskinäiseen luottamukseen, tämä tuomioistuin voi ilmoittaa tuomioistuimelle, jossa asia ensin saatettiin vireille, tehdystä hakemuksesta tai kanteesta, kiinnittää sen huomiota vireilläolovaikutuksen mahdollisuuteen, kehottaa sitä toimittamaan tälle tuomioistuimelle siellä vireillä olevaan hakemukseen tai kanteeseen liittyvät tiedot ja ottamaan kantaa asetuksessa N:o 2201/2003 tarkoitettuun toimivaltaansa tai toimittamaan tälle tuomioistuimelle kaikki tältä osin jo tehdyt ratkaisut. Lopulta tuomioistuin, jossa asia on myöhemmin saatettu vireille, voi kääntyä jäsenvaltionsa keskusviranomaisen puoleen.
- 82 Jos tuomioistuimella, jossa asia on myöhemmin saatettu vireille, ei yrityksistään huolimatta ole käytettävissään mitään todistetta, joka osoittaisi, että toisessa tuomioistuimessa on tehty hakemus tai kanne, jonka perusteella se voisi määrittää, mitä asiaa tämä hakemus tai kanne koskee, ja joka erityisesti osoittaisi toisen tuomioistuimen, jossa asia on saatettu vireille, asetuksen N:o 2201/2003 mukaisen toimivallan, sen on odotettavaan kohtuullisen ajan vastauksia esitettyihin kysymyksiin jatkettava käsiteltäväkseen saatetun hakemuksen tai kanteen tutkimista.
- 83 Tuomioistuimen on määritettävä kohtuullinen odotusaika ennen kaikkea lapsen edun perusteella. Se, että kysymys on pienestä lapsesta, on tältä osin huomioon otettava peruste (ks. vastaavasti asia C-195/08 PPU, Rinau, tuomio 11.7.2008, Kok., s. I-5271, 81 kohta).

- 84 On palautettava mieleen, että asetuksen N:o 2201/2003 tavoitteena on lapsen edun mukaisesti mahdollistaa se, että lasta lähin tuomioistuin, joka parhaiten tuntee hänen tilanteensa ja kehitystasonsa, tekee tarvittavat ratkaisut.
- 85 On lopuksi korostettava, että asetuksen N:o 2201/2003 24 artiklan mukaan tuomion antaneen jäsenvaltion tuomioistuimen toimivaltaa ei saa tutkia. Nimenomaan siksi, että tuomioistuin, jossa asia on ensin saatettu vireille, voisi tutkia toimivaltansa, asetuksen 19 artiklan 2 kohdassa säädetään, että tuomioistuimen, jossa asia on myöhemmin saatettu vireille, on vireilläolovaikutustilanteessa lykättävä asian käsittelyä.
- 86 Edellä todetun perusteella esitettyihin kysymyksiin on vastattava seuraavasti:
- Asetuksen N:o 2201/2003 19 artiklan 2 kohdan säännöksiä ei sovelleta, kun jäsenvaltion tuomioistuimessa, jossa on ensin vaadittu vanhempainvastuuta koskevaa ratkaisua, haetaan vain asetuksen 20 artiklassa tarkoitettujen väliaikaisten toimenpiteiden määräämistä, ja toisen jäsenvaltion tuomioistuimessa, joka on saman asetuksen mukaan toimivaltainen tutkimaan pääasian, haetaan myöhemmin samojen toimenpiteiden määräämistä, oli kyse sitten väliaikaisesta tai lopullisesta määräämisestä.
  - Siitä, että jäsenvaltion tuomioistuimessa saatetaan vireille väliaikaista oikeussuojaa koskeva menettely tai että tällaisessa menettelyssä tehdään päätös, eikä tehdyn hakemuksen tai tehdyn päätöksen mistään osatekijästä ilmene, että väliaikaisesta oikeussuojasta päättävä tuomioistuin on toimivaltainen asetuksessa N:o 2201/2003 tarkoitettuihin tavoin, ei välttämättä seuraa, että olisi pois suljettua, että on olemassa mahdollisesti kyseisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan sallittu väliaikaista oikeussuojaa koskevaan hakemukseen liittyvä pääasiaa koskeva hakemus tai kanne, johon sisältyy seikkoja, jotka osoittavat, että tuomioistuin,

jonka käsiteltäväksi asia on saatettu, on toimivaltainen mainitussa asetuksessa tarkoitetulla tavalla.

- Jos tuomioistuimella, jossa asia on myöhemmin saatettu vireille, ei siitä huolimatta, että se on yrittänyt hankkia selvitystä asianosaiselta, joka vetoaa vireilläolovaikutukseen, tuomioistuimelta, jossa asia on ensin saatettu vireille, sekä keskusviranomaiselta, ole käytettävissään mitään tietoja, joiden perusteella se voisi määrittää, mitä asiaa toisessa tuomioistuimessa vireille saatettu asia koskee, ja jotka osoittaisivat erityisesti tämän tuomioistuimen asetuksen N:o 2201/2003 mukaisen toimivallan, ja jos erityisten olosuhteiden vuoksi lapsen etu edellyttää sellaisen ratkaisun tekemistä, joka voidaan tunnustaa muissa kuin sen tuomioistuimen sijaintijäsenvaltiossa, jossa asia on myöhemmin saatettu vireille, jälkimmäisen tuomioistuimen on odotettavaan kohtuullisen ajan vastauksia esitettyihin kysymyksiin jatkettava käsiteltäväkseen saatetun hakemuksen tai kanteen tutkimista. Tämän kohtuullisen ajan kestossa on otettava huomioon lapsen etu kyseessä olevalle riita-asialle ominaisten seikkojen perusteella.

Oikeudenkäyntikulut

- 87 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevissa asioissa ja asetuksen (EY) N:o 1347/2000 kumoamisesta 27.11.2003 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2201/2003 19 artiklan 2 kohdan säännöksiä ei sovelleta, kun sen jäsenvaltion tuomioistuimessa, jossa on ensin vaadittu vanhempainvastuuta koskevaa ratkaisua, haetaan vain asetuksen 20 artiklassa tarkoitettujen väliaikaisten toimenpiteiden määräämistä, ja toisen jäsenvaltion tuomioistuimessa, joka on saman asetuksen mukaan toimivaltainen tutkimaan pääasian, haetaan myöhemmin samojen toimenpiteiden määräämistä, oli kyse sitten väliaikaisesta tai lopullisesta määräämisestä.

Siitä, että jäsenvaltion tuomioistuimessa saatetaan vireille väliaikaista oikeussuojaa koskeva menettely tai että tällaisessa menettelyssä tehdään päätös, eikä tehdyn hakemuksen tai tehdyn päätöksen mistään osatekijästä ilmene, että väliaikaisesta oikeussuojasta päättävä tuomioistuin on toimivaltainen asetuksessa N:o 2201/2003 tarkoitettuun tavoin, ei välttämättä seuraa, että olisi pois suljettua, että on olemassa mahdollisesti kyseisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan sallittu väliaikaista oikeussuojaa koskevaan hakemukseen liittyvä pääasiaa koskeva hakemus tai kanne, johon sisältyy seikkoja, jotka osoittavat, että tuomioistuin, jonka käsiteltäväksi asia on saatettu, on toimivaltainen mainitussa asetuksessa tarkoitettulla tavalla.

Jos tuomioistuimella, jossa asia on myöhemmin saatettu vireille, ei siitä huolimatta, että se on yrittänyt hankkia selvitystä asianosaiselta, joka vetoaa vireilläolovaikutukseen, tuomioistuimelta, jossa asia on ensin saatettu vireille, sekä keskusviranomaiselta, ole käytettävissään mitään tietoja, joiden perusteella se voisi määrittää, mitä asiaa toisessa tuomioistuimessa vireille saatettu asia koskee, ja jotka osoittaisivat erityisesti tämän tuomioistuimen asetuksen N:o 2201/2003 mukaisen toimivallan, ja erityisten olosuhteiden vuoksi lapsen

etu edellyttää sellaisen ratkaisun tekemistä, joka voidaan tunnustaa muissa kuin sen tuomioistuimen sijaintijäsenvaltiossa, jossa asia on myöhemmin saatettu vi-reille, jälkimmäisen tuomioistuimen on odotettuaan kohtuullisen ajan vastauksia esitettyihin kysymyksiin jatkettava käsiteltäväkseen saatetun hakemuksen tai kanteen tutkimista. Tämän kohtuullisen ajan kestossa on otettava huomioon lapsen etu kyseessä olevalle riita-asialle ominaisten seikkojen perusteella.

Allekirjoitukset